

IS UW LEVEN WEL GOED VERZEKERD?

Premiesplitsing en begunstiging bij levensverzekeringen

Rare vraag voor een notaris?

Nou nee, toch niet. Aan het merendeel van de hypotheeken is tegenwoordig namelijk een levensverzekeringsproduct gekoppeld, meestal in de vorm van een **gemengde verzekering**. Zo'n verzekering, vandaar de naam, bestaat in feite uit twee delen, een kapitaalverzekering en een overlijdensrisicoverzekering.

De **kapitaalverzekering** ("spaargedeelte") is ervoor om te zorgen dat aan het einde van de looptijd van de hypotheek – meestal dertig jaar – een bedrag wordt uitgekeerd waarmee de hypotheekschuld geheel of gedeeltelijk kan worden afgelost. Maar als de verzekerde voor het einde van de looptijd overlijdt, en er dus nog niet genoeg is gespaard, moet er ook geld op tafel komen om te kunnen aflossen. Daarvoor dient de **overlijdensrisicoverzekering** ("risicodeel"), waarvoor ook iedere maand een premie wordt betaald, onder meer afhankelijk van leeftijd, geslacht en gezondheid van de verzekerde.

Met betrekking tot de overlijdensrisicoverzekering zijn twee elementen van belang, de vraag wie de premie verschuldigd is, en de vraag wie begunstigde is ("wie het geld krijgt").

1. GEEN ERFBELASTING DOOR PREMIESPLITSING

De Successiewet bepaalt, dat een uitkering van een overlijdensrisicoverzekering geldt als erfrechtelijke verkrijging, zodat de begunstigde erfbelasting moet betalen.

Deze heffing kan worden voorkomen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a. premieverschuldigheid

Er moet een splitsing worden aangebracht tussen de premie voor het spaardeel en het risicodeel van de verzekering, waarbij wordt vastgelegd dat de begunstigde voor de overlijdensuitkering de premie aan de verzekeringsmaatschappij verschuldigd is. Partners verzekeren dus in feite over en weer ("kruiselings") elkaars leven. De premiesplitsing moet blijken uit de polis of uit een bij de polis behorend clauseblad.

Om buiten de heffing te blijven is het overigens (tegenwoordig) voldoende dat in de polis de kruiselingsverschuldigheid is vastgelegd: de premie mag dus wel van een en/of-rekening worden afgeschreven.

b. samenlevingscontract of huwelijks-/partnerschapsvoorwaarden

De premie voor de overlijdensrisicoverzekering moet niet alleen door de begunstigde verschuldigd zijn, maar ook voor rekening van de begunstigde blijven.

De premies van levensverzekering mogen niet tot de gemeenschappelijke kosten van de huishouding worden gerekend of ten laste van een gemeenschap van goederen worden voldaan, want dan betaalt de andere partner eraan mee en wordt de uitkering belast.

De premiesplitsing of het kruiselings sluiten moet gedragen kunnen worden door hetgeen in de huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden dan wel in het samenlevingscontract met betrekking tot premies van levensverzekering is bepaald.

De premiesplitsing kan alleen worden toegepast als er gescheiden vermogens zijn, dus niet bij echtgenoten die in gemeenschap van goederen zijn getrouwd (maar echtgenoten hebben

gelukkig een grote vrijstelling en een laag tarief voor de erfbelasting). Bij samenwoners en echtgenoten die op huwelijkse voorwaarden zijn getrouwd gaat het goed, als het samenlevingscontract of de huwelijkse voorwaarden tenminste op de juiste manier geformuleerd zijn. Omdat het hieraan met name bij oudere huwelijkse voorwaarden of samenlevingscontracten nogal eens schort kan het geen kwaad om die nog eens door de notaris op dit punt te laten controleren.

c. premiesplitsing

De premie moet op de juiste wijze worden gesplitst door de verzekeringmaatschappij. De gesplitste premiebedragen moeten ook daadwerkelijk aan beide premieplichtigen in rekening worden gebracht. Hiervan mag worden afgeweken indien de premieplichtigen bij de aanvraag van de verzekering verklaren ermee akkoord te gaan dat de verzekeraar zich voor de incasso wendt tot de (eerste) verzekeringnemer.

Na elke wijziging van de verzekeringsovereenkomst moet deze verklaring opnieuw worden afgelegd.

d. beoordelingstijdstip

Het tijdstip van overlijden is beslissend voor de beoordeling of de premie daadwerkelijk ten laste van de begunstigde is gekomen; mocht de andere partner per ongeluk toch aan de premie hebben meebetaald dan kan dit dus tijdens leven nog worden gecorrigeerd.

Voorbeeld

Harry en Anja zijn zojuist (ongehuwd) gaan samenwonen in hun trotse bezit, een huis van € 250.000,--, belast met een hypotheekschuld van € 260.000,--. Ze hebben elkaar bij testament tot erfgenaam benoemd (samenwoners erven niet automatisch van elkaar) en op hun beider leven is een overlijdensrisicoverzekering afgesloten tot een bedrag van € 160.000,--, zodat de langstlevende een schuld van € 100.000,-- overhoudt.

*Als Harry overlijdt, en de verzekering uitkeert, krijgt Anja te maken met de Successiewet. Hoewel een verzekeringsuitkering in feite los staat van de erfenis bepaalt artikel 13 (dat nummer kan haast geen toeval zijn!) dat een overlijdensuitkering wordt beschouwd als erfrechtelijke verkrijging, en dus bij de verkrijger met erfbelasting wordt belast, **tenzij** de overledene niets aan de premie heeft betaald. Omdat Anja, als ze nog maar kort samenwonen, minstens 30% erfbelasting moet betalen is het van groot belang dat van dat "tenzij" in artikel 13 gebruik is gemaakt.*

*Omdat Harry en Anja ieder hun eigen vermogen hebben (geen gemeenschap van goederen) is het mogelijk om de overlijdensrisicoverzekering over en weer op elkaars leven te sluiten. Harry verzekert het leven van Anja en is de overlijdensrisicopremie op haar leven verschuldigd, en Anja regelt hetzelfde met betrekking tot Harry. Deze **premiesplitsing** (ook wel "kruiselings verzekeren" genoemd) leidt ertoe dat de uitkering onbelast blijft, en dat scheelt dus in dit voorbeeld bepaald een flinke slok op een borrel!*

2. BEGUNSTIGING GOED REGELEN

A. Partnerconstructie toegepast?

Als één van de partners overlijdt is het uiteraard de bedoeling dat de verzekeringsuitkering wordt aangewend om (een deel van) de hypotheekschuld aan de bank af te lossen.

Over het algemeen worden de rechten uit de verzekeringspolis aan de bank verpand, waarmee de bank het recht krijgt om zichzelf als eerste begunstigde aan te wijzen. In dat geval gaat de verzekeringsuitkering rechtstreeks naar de bank en vervalt (een deel van) de hypotheekschuld, waarvan alle erfgenamen (dus niet alleen de langstlevende maar ook de kinderen) profiteren.

Zo'n akte heet een "**akte van verpanding**" en wordt door de bank opgemaakt of in de hypotheekakte verwerkt.

Het alternatief is dat het geld wel aan de langstlevende als begunstigde wordt uitgekeerd. De bank accepteert dit uiteraard alleen maar als de langstlevende aan de verzekeringsmaatschappij schriftelijk opdracht heeft gegeven om het aan hem/haar toekomende geld door te betalen aan de bank. Deze schriftelijke opdracht wordt ook wel aangeduid als "**betalingsopdracht**" of "**partnerverklaring**".

Het is van belang om een bewuste keuze voor één van de methodes te maken, omdat de fiscale gevolgen verschillen maar vooral ook omdat de keuze van belang is voor de vraag wie na het overlijden van beide partners het vermogen krijgt.

Om een veelvoorkomend misverstand meteen maar uit de weg te ruimen: **de partnerconstructie is niet hetzelfde als een langstlevendetestament.**

Door de partnerconstructie wordt voorkomen dat de erfdelen van de kinderen (door het vervallen van de hypotheekschuld) groter worden. Met de meeste langstlevendetestamenten worden vervolgens in het algemeen de (grotere of kleinere) erfdelen van de kinderen niet-opeisbaar worden gemaakt.

Voorbeeld

Dezelfde Harry en Anja zijn inmiddels getrouwd (in gemeenschap van goederen, dus de premiesplitsing is niet meer van belang) en verblijft met de komst van dochter Rianne. Het huis is inmiddels € 280.000,-- waard en op de hypotheekschuld is niet afgelost. We doen even net alsof er verder geen vermogen is.

*Als één van tweeën overlijdt is het punt van de **begunstiging** belangrijk.*

*Als de **bank** zichzelf, met gebruikmaking van de verpanding, als **begunstigde** heeft aangewezen gaat de overlijdensrisico-uitkering van € 160.000,-- rechtstreeks naar de bank zodat er nog maar een schuld van € 100.000,-- overblijft.*

De erfenis bedraagt dan de helft van € 180.000,--, ofwel € 90.000,--, en het erfdeel van Rianne (dat ze in het nieuwe erfrecht bij getrouwde ouders overigens niet kan opeisen) dus € 45.000,--.

*Als de **partnerverklaring** is getekend en bijvoorbeeld Anja als eerste zou overlijden, dan krijgt Harry de hele uitkering van € 160.000,-- en gebruikt het geld om een deel van de bankschuld af te lossen.*

Omdat hij ook voor de kinderen een schuld gedeeltelijk aflost, komt hij als schuldeiser in de plaats van de bank, zodat de schuld in totaal € 260.000,-- gebleven is, te weten € 100.000,-- aan de bank en € 160.000,-- aan Harry.

De erfenis belooft dus nu maar de helft van € 20.000,-- ofwel € 10.000,--, zodat het erfdeel van Rianne maar € 5.000,-- bedraagt. De verzekeringsuitkering is immers "buiten de boedel om" gelopen, zodat Rianne er niet van meeprofiteert.

De partnerconstructie is bij het overlijden van de eerste partner meestal fiscaal gunstiger dan de methode waarbij de bank de begunstigde is.

Dat komt omdat de langstlevende een grote vrijstelling voor de erfbelasting heeft en de kinderen maar een relatief kleine (de vrijstelling voor de langstlevende is ongeveer 30 keer hoger dan die van kinderen).

Het nadeel is wel weer dat de erfenis van de langstlevende te zijner tijd groter zal zijn, waardoor de aanvankelijk bereikte besparing wellicht later weer teniet wordt gedaan en moet er misschien juist uiteindelijk wel meer belasting worden betaald (als de langstlevende tijd van leven heeft, kan er natuurlijk vermogen aan de kinderen worden geschonken). In elk geval levert de toepassing van de partnerconstructie bij het "eerste overlijden" een liquiditeitsvoordeel op (de langstlevende betaalt op dat moment geen of veel minder belasting).

Dat het geld bij de langstlevende terecht komt en niet (ook) bij de kinderen is niet zo erg als de langstlevende de andere ouder van de kinderen is; dan zal het door vader en moeder opgebouwde vermogen uiteindelijk toch bij hen terechtkomen.

Zou echter, in ons voorbeeld, Rianne zijn geboren uit een eerdere relatie van Anja dan is ze geen erfgename van Harry. Ze krijgt dus waarschijnlijk nooit iets van de uitkering te zien!

Bij kinderen uit eerdere/verschillende relaties is de partnerconstructie dus NIET altijd het beste!

B. Begunstiging controleren!

Afgezien van de vraag of de partnerconstructie is toegepast, blijkt regelmatig dat het geen overbodige luxe is om te controleren of de begunstiging bij de levensverzekering wel spoort met de erfrechtelijke wensen van de verzekeringnemer. Het gebeurt bijvoorbeeld regelmatig dat de kinderen, of zelfs een ex-partner, als eerste begunstigde in de polis staan vermeld. Vooral als in een testament van de wettelijke standaardvererving wordt afgeweken (denk aan het onterven van een kind) is het van belang dat de polis ook wordt aangepast.

3. HOE NU VERDER? EEN BEREKENING MAKEN!

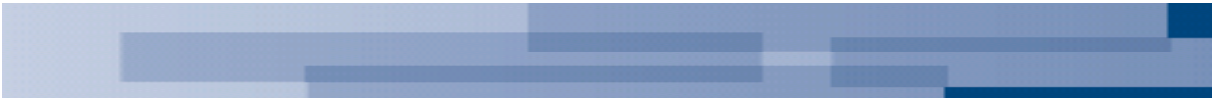
Het zal u na lezing van het bovenstaande duidelijk zijn, dat het belangrijk is om aandacht te besteden aan uw levensverzekering(en).

Wij kunnen u hierover niet adviseren zonder een grondige analyse van uw persoonlijke en financiële positie. Op basis van een dergelijke analyse kan een aanvankelijk getekende partnerverklaring worden ingetrokken, of juist alsnog een partnerverklaring worden getekend.

Uiteraard kan een dergelijke analyse door ons voor u verzorgd worden. De kosten van deze advisering worden bij u in rekening gebracht op basis van de daaraan bestede tijd.

4. IS ER MOGELIJK OOK NOG EEN ANDERE OPLOSSING?

Na bovenstaande gelezen te hebben zult u misschien denken: is er mogelijk ook nog een andere oplossing voor ten minste een aantal van bovenstaande problemen (behalve de begunstiging op de polis)? Ja, zeggen wij van Elan Notarissen. Om een aantal erfrechtelijke en belastingtechnische problemen te voorkomen, hebben wij het Elan-optimaal testament ontwikkeld voor gehuwden én ongehuwden. Het Elan-optimaal kan bijvoorbeeld in de

meeste gevallen voorkomen dat er bij het overlijden van de eerste van beide partners/echtgenoten belasting wordt geheven over uitkeringen van levensverzekering. Ook als er kinderen uit verschillende relaties zijn, kan het Elan-optimaal testament er voor zorgen dat de erfenis (met inbegrip van bijvoorbeeld de uitkering uit de levensverzekering) daar terecht waar dat gewenst is.

Over het Elan-optimaal testament hebben wij een aparte brochure geschreven. Wij zullen u die brochure graag toezenden, maar u kunt deze ook downloaden via deze [link](#).